

I. CÔ-CHI-EN-CÔ

MỘT CHUYỆN TUYỆT GIAO

NHÀ XUẤT BẢN THANH-NIÊN

I. CÔ - CHI - EN - CÔ

MỘT CHUYỆN TUYỆT GIAO

HOÀNG BẮC dịch

1956

NHÀ XUẤT BẢN THANH NIÊN

141

CÔNG-CHUYÊN-CO

MỘT CHUYỆN TUYẾT GIÀNG

HOANG B. L. M.

1950
NHÀ XUẤT BẢN THANH HÓA

110851

LỜI NGƯỜI DỊCH

Trong đời sống xã-hội của nam nữ thanh-niên chúng ta, tình bạn và tình yêu đóng một vai trò rất quan trọng. Nhưng kết bạn và yêu thế nào cho chính xác ? Tình bạn và tình yêu phải xây dựng trên cơ sở nào cho bền vững ? Nó có liên-hệ gì với công tác, với sự nghiệp đấu tranh thống nhất và xây dựng tổ-quốc chúng ta ?

Đây là bảy nhiều vấn đề mà có lẽ trong số chúng ta còn có nhiều bạn thanh-niên chưa thể giải đáp được rành mạch. Đây cũng là những vấn đề thiết thân mà mỗi một chúng ta cần hiểu rõ để có một hướng đi chắc chắn trong vấn đề tình cảm.

« Một chuyện tuyệt giao » tổng kết cuộc thảo luận của thanh-niên Liên-xô về những vấn đề đó. Đầu đề thảo luận là một chuyện có thật, một câu chuyện « tuyệt-giao » giữa hai nam nữ thanh niên Liên-xô : Anh Tô-li-a Sê-pô-kin và chị Ga-li-na Sa-lô-va. Tình bạn giữa 2 người tan vỡ là vì chưa nhận chân được thế nào là tình bạn và tình yêu chân chính, vì còn tàn dư tư tưởng của giai cấp tư sản. Hàng ngàn vạn nam nữ thanh-niên Liên-xô đã sôi nổi tham gia cuộc thảo luận. Họ đã phân tích những sai lầm của Ga-li-na và của Sê-pô-kin nữa, đồng thời vạch rõ tai hại của những ý thức cũ và chỉ cho thanh-niên con đường chính xác.

Đối với nam nữ thanh niên ta, vừa thoát khỏi ách đế quốc

phong kiến, chắc chắn còn mang theo rất nhiều tàn dư của tư tưởng cũ trong quan niệm về tình bạn và tình yêu. Những thí dụ trong đời sống hiện thực của chúng ta không thiếu. Biết bao nhiều nam nữ thanh niên vì không quan niệm được vấn đề này một cách chính xác nên đã phạm sai lầm, đi vào con đường đau khổ, thậm chí có người còn bị bọn phản động lợi dụng đưa vào con đường hủ hóa, trụy lạc, tai hại đến cả tuổi thanh xuân.

Vì thế nên đọc cuốn này đối với chúng ta rất có bổ ích.

Dịch cuốn này, chúng tôi mong góp một phần nhỏ mọn vào việc giúp thanh niên chúng ta học tập những anh chị Liên-xô, để xác định một nhân sinh quan đúng đắn.

Một điều cần nói là vì khả năng có hạn, lại phiên âm theo tiếng Trung-quốc nên có những tên địa lý, tên người còn có thể chưa đúng, mong các bạn bỏ khuyết cho.

HOÀNG-BẮC

MẦY GIỒNG ĐẦU

Đây là một chuyện bắt đầu từ một việc nhỏ.

Bộ biên tập Báo Sự-thật của Đoàn Thanh niên cộng sản nhận được một bức thư từ châu Smô-len gửi tới. Trong thư giáo sư A-lếch-xăng A-mô-xốp của trường nông nghiệp thành phố Tô-ma-nốp viết :

« Chức vụ của tôi là kỹ sư kiến trúc, trước đây không lâu tôi công tác ở công trình kiến trúc mới. Bây giờ tôi dạy học ở trường.

Gần đây tôi biết một câu chuyện « tuyệt giao ». Tôi muốn trích một đoạn thư của một cô nữ nhân viên thực nghiệm viết cho bạn gái đề trình bày câu chuyện ấy với độc giả. Tôi không biết chị bạn cô ta trả lời như thế nào. Nhưng tôi mong các bạn độc giả, các bạn nam nữ thanh niên Liên-xô chúng ta có thể nói cho Ga-li-ni Sa-lê-vi rõ những sai lầm của cô ấy... »

Đề thuật lại quá trình quên biết giữa anh công nhân thợ nề A-na-tô-li Sê-pô-kin với chị nhân viên

thực nghiệm Ga-li-na Sa-lô-va, từ chỗ biết nhau đến chỗ xa nhau, kỹ sư A-mô-sốp trích một đoạn trong thư của Ga-li-na Sa-lô-va gửi cho bạn như sau :

« ... Chi-na thân yêu, tôi muốn đem việc tôi và Tô-li-a Sê-pô-kin (Tô-li-a là tên mà A-na-tô-li thích gọi) tuyệt giao với nhau kể cho chị nghe. Tôi quen anh ấy trong buổi vũ-hội ở cung văn hóa, anh mời tôi nhảy một điệu valse. Sau đó chúng tôi nói chuyện với nhau. Trong lúc nói chuyện anh rất lung túng, mặt đỏ ửng lên. Vũ-hội tan, tôi mới biết người tôi mới quen tên là Tô-li-a Sê-pô-kin. Anh tỏ ra rất ân cần, lịch sự. Tôi định tìm hiểu xem anh là ai, công tác hoặc học tập ở đâu. Ngay từ phút đầu quen nhau, tôi đã tự giới thiệu :

« Ga-li-na Sa-lô-va nhân viên thực nghiệm phòng thí nghiệm vật liệu kiến trúc ». Tôi cố tình nhấn mạnh nghề nghiệp của mình với dụng ý để Tô-li-a cũng đáp lại như thế, nhưng anh chỉ nói : « Rất sung sướng được quen chị ». Kết quả là tôi vẫn không biết anh làm công-tác gì.

Gần Tô-li-a tôi thật rất dễ chịu. Khi chúng tôi đi bách bộ, Tô-li-a nói rất say mê những chuyện về thi ca, hội họa và những sách mới xuất bản. Anh nói đến tên các nhà kiến trúc và điêu khắc, có mấy người lần đầu tôi mới nghe nói đến. Vì dụ như trước đây tôi không biết Pa-dan-nốp, cũng không biết Kô-lốt là ai.

Hễ tôi nói chuyện là không hiểu tại sao lại cứ không tự chủ được, toàn nói chuyện về mình, nào là tôi lấy mấy lý khối xi-măng thí nghiệm như thế nào, quan hệ giữa các bạn cùng làm việc với tôi như thế

nào, tôi thích những quần áo gì v.v... Tô-li-a rất chú ý nghe, lại còn hỏi tôi như thế này : « Thế vừa đề xây cũng thí nghiệm ư ? »

Trong thời gian 2 tháng tôi đã rất quen sống gần anh và chắc chị cũng biết tôi rất quý tình bạn đó. Tôi cứ tưởng Tô-li-a là một sinh viên trường đại học kiến trúc đến đây nghỉ mát ít lâu. Chị cũng đã rõ những nhà kiến trúc rất yêu hội họa và thơ ca, trong bọn họ có nhiều người vẽ rất khá. Tôi không biết Tô-li-a có biết vẽ không nhưng chúng tôi lại bàn rất nhiều về nghệ thuật. Tóm lại, anh là một người rất thích.

Nhưng, bây giờ tình bạn của chúng tôi đã tan vỡ rồi. Tất cả mọi việc không hiểu tại sao lại xảy ra như thế. Hôm đó là một ngày nghỉ, có cuộc đấu bóng thi giữa đội « lao-động » và đội « bón-sê-vích ». Tôi có quen một anh trong đội « bón-sê-vích » nên tôi mời Tô-li-a đến sân vận động xem. Chúng tôi đi thong thả vừa đi vừa nói chuyện. Bỗng nhiên Tô-li-a dừng lại ở trước cung văn-hóa, anh chỉ một bức tranh trạm ở mái hiên trước cung văn-hóa và hỏi : « chị có thích không ? » Còn tôi ư, tâm hồn tôi đã đề ở sân vận động rồi, hình như tôi đã thấy Xô-li-kốp lanh lện đoạt bóng và quần chúng đang vỗ tay hoan hô vang lên.

Tôi trả lời « có gì đâu, cái mái hiên ấy à ? » Nhưng để làm dịu bớt cái lơ đãng của mình, tôi thêm một câu : « khá đấy, đẹp lắm ! »

Tô-li-a sung sướng nắm chặt lấy tay tôi. Trước kia chưa bao giờ tôi thấy anh làm như thế cả.

Anh nói « Ga-li-na có biết không, khi tôi đắp cái mái hiên này tôi mới chỉ là công nhân bậc 4 đấy. ⁽¹⁾ »

Chi-na a ! Tôi thật chả hiểu ra sao cả. Tôi hỏi : « Làm gì ? xây cái mái hiên ấy à ? » Tô-li-a bèn kể lại sau khi hoàn thành công tác kiến trúc này, anh liền được đề bạt ngay lên công nhân bậc 5. Và ngày nay đang tham gia công tác xây dựng cầu lạc bộ công nhân thực phẩm. Ít lâu nữa anh sẽ phụ trách tổ chức một đội công tác. Khi anh ấy kể lại những việc đó, mắt anh sáng hẳn lên.

« Đội công tác này », anh bảo « tôi phải chọn trong số học sinh tốt nghiệp ở trường kỹ nghệ ra. Chỉ nên nhớ rằng 3 năm trước đây bản thân tôi cũng chỉ mới tốt nghiệp ở trường này ra đấy ! »

« Thế ra anh là một người thợ nề « thường » thôi à ». Tôi hỏi anh như vậy. Và trong óc tôi lập tức hiện lên một người mặc bộ quần áo làm việc loang lổ những vết vôi, vữa. Tôi nhìn anh từ đầu đến chân với một con mắt khác để nhận xét lại một lần : tuy anh mặc bộ quần áo xanh mới tinh nhưng tôi nhìn vào thì y như quần áo làm việc ấy và trên quần áo vẫn còn có vết trắng của vôi.

Tôi buột miệng : « Tôi cứ tưởng anh là sinh viên trường đại-học kiến trúc cơ đấy ! »

Chị thử nghe xem, anh hỏi tôi một cách như thế này có nhục nhã không chứ !

« Làm một người thợ nề thường không tốt hay sao ? »

(1) Công nhân Liên-xô chia làm 8 bậc, người thành thạo về kỹ thuật nhất mới được là công nhân bậc 8.

« Không, tại sao lại không tốt ». Tôi bắt đầu giải thích, nhưng cũng không đi đến đâu cả.

Ga-li-na viết tiếp sự việc đã xảy ra :

« ... Chúng tôi trầm lặng bước đi, không nói với nhau chuyện gì được nữa. Đến cửa vào sân vận động, bỗng nhiên anh quay người lại và đi thẳng về nhà không nói với tôi một lời nào cả và cũng chẳng từ giã tôi nữa. Mặc dù sau đó tôi cố gắng tìm cách hòa hảo lại như thế nào, tình bạn của chúng tôi cũng đã chấm dứt rồi. Tô-li-a cũng không muốn gặp mặt tôi nữa.

Câu chuyện đó, báo Sự-thật của Đoàn Thanh niên Cộng sản Liên-xô đã đăng lên với đầu đề « Tuyệt giao ». Hàng ngàn vạn nam nữ thanh niên đã đọc bài đó. Ở châu Âu thuộc Biên khu Di-mi-tơ-rốp, đồng chí quản lý thư viện của xã là A-léch-xăng Đa-vi-đốp cùng với những người bạn lái máy kéo đã thảo luận bài đó ; các đội viên đội công tác của một xưởng luyện kim thành phố Co-ri-lô-co đã đọc « tuyệt giao » trong giờ nghỉ trưa ; đoàn viên thanh niên trong các cơ quan chính phủ nước cộng hòa Ca-rê-li Phần-lan (1) và học sinh trường kỹ nghệ số 14 Hải-sâm-uy đều đem câu chuyện này ra thảo luận trong các cuộc họp của họ.

Bộ biên tập báo Sự-thật của Đoàn thanh niên luôn luôn nhận được những bức thư từ các xưởng

(1) Liên bang Xô-viết gồm có 16 nước cộng hòa, mỗi một nước đều có Quốc hội và Chính phủ của họ, có quyền hạn tương đối rộng thuộc phạm vi địa phương.

máy, trường học, nông trường tập thể và trong quân đội gửi tới.

« Tuyệt giao » là một đầu đề rất lớn, rất thú vị để mạn đàm về lòng tự hào công tác của những người thanh niên kiến thiết chủ nghĩa cộng sản, là một đầu đề để mạn đàm về thái độ mới đối với lao động. Thái độ mới ấy đang gắn liền với cuộc sống của chúng ta, càng ngày càng sáng tỏ tinh chất tốt đẹp của nó, trở thành cơ sở của mối quan hệ mới giữa chúng ta, thành cơ sở của tình bạn, tình yêu, gia đình và giáo dục của chúng ta, thành cơ sở đạo đức mới của chủ nghĩa cộng sản.

Hơn 3.000 người ký tên vào những bức thư đó. Những bức thư đó nói lên tinh chất mới của mối quan hệ giữa những người thanh niên trong tổ quốc chúng ta. Những người viết thư tỏ ra căm phẫn, phản đối mọi ý thức con buôn cũ rích, vạch trần một cách không thương xót tất cả những tàn dư của chủ nghĩa tư bản trong tư tưởng một số nam nữ thanh niên.

Những bức thư đó, những vấn kiện của những người bình thường đó là cơ sở của tập « một chuyện tuyệt giao này ». Tất cả những câu nguyên văn trong yếu dẫn ra trong quyển sách này đều là của họ.

..

ĐIỀU QUI BẦU NHẤT

Cái qui bầu nhất, vĩ đại nhất trong cuộc sống của người Liên-xô, cái mà họ lấy làm hãnh diện, yêu mến và bảo vệ đến cùng, đó là lao động của họ: lao động tự do và hòa bình trong nhà máy, trên đồng ruộng của nông trường tập thể, trên công trường kiến thiết, trong phòng nghiên cứu thí nghiệm, trong trường học để làm cho tổ-quốc mình được phồn vinh và giàu mạnh, họ lao động để cho chủ nghĩa cộng sản thắng lợi và cho tương lai tốt đẹp của nhân loại. Rất nhiều bức thư từ nơi xa xăm hẻo lánh của đất nước rộng lớn của chúng ta gửi cho Ban biên tập Báo Sự-thật của Đoàn thanh niên đều nói lên như thế.

Nhiều thanh niên nhắc đến tên Mác-xim Goóc-ki, người có chủ nghĩa nhân đạo nhiệt tình, đã nhiệt liệt ca tụng lao động tự do và họ nhắc lại những lời vĩ đại của tác giả nói về nhân dân lao động.

Vích-to, một thanh niên công nhân mỏ Đôn-bát, sinh viên đại học hàm thụ cùng với mấy người nữa đều nhắc đến vở kịch I-a-kốp Bao-cô-mô-lốp của Goóc-ki đang viết dở :

Vở kịch ấy hấp dẫn người ta ở chỗ nào ? Và nó có liên quan gì với «tuyệt giao» ?

Nổi bật lên trong vở kịch của Goóc-ki là hình ảnh tươi sáng của I-a-kốp Bao-cô-mô-lốp một nhà chuyên môn về thủy lợi. I-a-kốp là nhân vật đại biểu cho bộ phận ưu tú nhất của tầng lớp trí thức Nga, đối với những người này, điều trọng yếu nhất trong cuộc sống là lao động, lao động sáng tạo, lao động cải tạo đất đai và bắt thiên nhiên phục vụ cho nhân loại. I-a-kốp mộng tưởng đất đai như một hòn ngọc, phải đem sức lao động ra gọt rửa. Ông đi xuống đồng cỏ cháy khô ở miền nam, định sẽ thực hành công tác tưới nước ở vùng này.

Nhưng ông đã bị trở ngại vì những đất đai định tiến hành công tác tưới nước ấy đều thuộc quyền sở hữu của tên địa chủ Pu-khai-ép, hẳn không thiết gì tới việc tưới nước cho đồng ruộng. Công việc tiến hành rất tồi, bọn thầu khoán không vận chuyển vật liệu đến, máy móc để làm việc thì hư hỏng, công nhân bị đói khổ. I-a-kốp hiểu rằng, kẻ đầu tiên phá hoại công tác chính là tên địa chủ. I-a-kốp định làm cho tên địa chủ Pu-khai-ép thực công việc tưới nước nên nói cho nó nghe quang cảnh tươi đẹp sau này : trên đất đai được tưới nước sẽ mọc lên những rừng cây và những vườn

hoa xanh tươi lấp lánh dưới ánh mặt trời mùa xuân; trên con đường râm mát trong vườn hoa, phụ nữ và trẻ con đi dạo mát.

Những cái đó cũng không lay chuyển được lòng tên địa chủ. Hắn ngắt lời I-a-kốp: «Chỉ có thể thôi ư?»

«Nhưng...đấy là chuyện 25 năm về sau. Tôi muốn ngay bây giờ có một chút gì...cho bản thân tôi đã....»

I-a-kốp tức giận bèn nói: dù là cho bản thân, cho hạnh phúc cá nhân, trước hết cũng phải cảm thấy cái vui sướng của lao động, cái vui sướng của sáng tạo chứ!

Tên địa chủ ngắt lời: «dần cây suốt đời lao động mà vui sướng ư? Chẳng thường thức được gì cả».

«Đó là vì họ đã lao động đến hơi tàn, sức kiệt— I-a-kốp giận dữ trả lời: «họ bị nô dịch, không được một cái gì hết. Họ đã làm xong mọi công việc của họ, nhưng họ vẫn không thể cảm thấy mình là người của lịch sử, là nhân vật vì hạnh phúc mai sau mà làm cho đất đai càng thêm tươi tốt».

Sở dĩ Vích-to nghĩ tới tác phẩm đó vì cuộc sống của chúng ta chính đang hoàn thành vở kịch mà Goóc-ki đã viết dở. Điều mà I-a-kốp mơ tưởng thì ngày nay nhân dân Liên-xô đang thực hiện với những qui mô chưa từng có trong lịch sử; hàng mấy nghìn cây số sông đào đã được đào qua sa mạc và những bãi cỏ hoang mấy trăm vạn éc-ta đất đai khô cháy đã được tưới nước; trên đồng cỏ

mọc lên những rừng xanh và thành phố. Để đặt cơ sở kinh tế cho chủ nghĩa cộng sản, nhân dân Liên-xô đang mang sức lao động và ý nghĩa nghề nghiệp của mình đề lên chỗ cao nhất của sự sáng tạo.

Tháng 10 năm 1920, trong đại hội đại biểu lần thứ 3 của đoàn thanh niên Cộng sản Nga, đồng chí Lê-nin có nói với nam nữ thanh niên mặc quần áo công nhân, nông dân và quân đội rằng:

«Bất cứ là lao động gì, dù là bần thủ, dù là khó khăn như thế nào, chúng ta đều phải tổ chức nó lại, khiến cho mỗi một người công nhân và nông dân đều có thể tự nói rằng: ta là một phần tử trong đội quân lao động tự do vĩ đại, ta sẽ không cần đến bọn tư bản và địa chủ mà vẫn tự xây dựng được đời sống của mình, ta có thể kiến lập được trật tự cộng sản chủ nghĩa».

Lao động ấy đã được tổ chức lại, xây dựng nên và đã có những thành tích rực rỡ. Nó đã thành một vật quý báu nhất trong đời sống của những người thanh niên kiến thiết chủ nghĩa cộng sản. Không có một bức thư nào bằng hình thức này hay hình thức khác, không nhắc lại lời giản đơn và dễ hiểu của đồng chí Sta-lin đã nói:

«... Ở nước ta, lao động có một ý nghĩa xã hội, lao động là sự nghiệp vinh quang và vinh dự».

Ga-li-na lại coi thường và khinh miệt sự quang vinh ấy, khinh miệt cái anh dũng và vinh dự ấy. Hàng trăm nghìn người chức vụ khác nhau đều bảo vệ Tô-li-a Sê-pô-kin. Họ bảo vệ Sê-pô-kin cũng là tự bảo vệ mình, bảo vệ thái độ nghiêm chỉnh của người Liên-xô đối với lao động.

Một đoàn viên thanh niên ở thành phố Pút-cốp viết : « chức vụ tôi là thầy thuốc, nhưng nếu tôi là một công nhân thường đi nữa, một người thợ nề, hoặc giả có thể là một người lái xe, một hội viên nông trường tập thể đi nữa, tôi cũng vẫn tự hào với nghề nghiệp với công tác của tôi. Trong nước chúng ta, bất cứ một nghề nghiệp nào, bất cứ một thứ lao động nào đều được lý tưởng vĩ đại — kiến thiết chủ nghĩa cộng sản — chiếu soi tới ».

Rất nhiều người viết rằng « Sê-pô-kin không phải sống ở nước Mỹ ». Ý của họ muốn nói: chỉ có ở Mỹ mới có thể xảy ra chuyện như vậy, nghĩa là một người thợ nề thường không thể tự hào với nghề nghiệp của mình được, không thể bảo nghề nghiệp ấy tổ quốc đang cần đến. Vì tòa Bạch-ốc (1) nào có tính đến việc kiến thiết những nhà máy thủy điện mới, đến việc sửa chữa lại những căn nhà đổ nát của công nhân ở khu vực Hắc-lem (2), cũng không bao giờ tính đến việc xây dựng những ngôi nhà đẹp để ở khu vực mà người da đỏ ở.

Các chị Ca-li-a Phu-mi-na, Ta-ma-na An-pha-lô-va,... nữ sinh trường kỹ nghệ số 3 ở Ao-lô-cát là những công nhân thợ nề và thợ sơn tương lai, nói như thế này :

« Nếu như nước ta không có công nhân thợ nề và thợ sơn thì nữ nhân viên thực nghiệm Ga-

(1) Chỉ Chính-phủ phản động Mỹ.

(2) Khu tập trung công nhân da đen ở Nữu-ước.

li-na Sa-lô-va sẽ ngồi thi nghiệm xi-măng của chị ta ở một nơi trống rỗng chứ đâu có phải ngồi trong một phòng thi nghiệm. Lấy cương vị bạn của Ga-li-na, chúng ta mượn những câu thơ của thi sĩ Mai-a-cốp-ski để trả lời chị đó :

Hãy lấy sách ra đọc thêm mấy lượt.
Nghĩ cho kỹ.

Tất cả mọi công tác đều quý.
Hãy chọn lấy cái gì mình thích !

Nhưng không được khinh miệt người khác !
Những điều chúng tôi muốn viết là như thế.

Chị Li-ma, nữ sinh viên viện nông học Ki-ép nói đến ý nghĩa lịch sử thế giới của lao động của người Liên-xô viết :

« Trong một bài thơ, thi sĩ Xun-cốp đã mô tả người Liên-xô đang lao động kiến thiết chủ nghĩa cộng sản rất hay :

Những người hiến sức lao động để khai hoang mảnh đất.

Là những người không muốn để hạnh phúc bị tan tành.

Họ là tráng sĩ của thời đại Sta-lin.

Cùng sống với sử xanh mãi mãi !

Toàn thế giới đều biết sức lao động của người dân Liên-xô bình thường và cả thế giới cũng tin rằng sức lao động ấy to lớn hơn, mạnh mẽ hơn cả chiến tranh ».

Mỗi một người trẻ tuổi chúng ta, bất kỳ làm một công tác gì trong lòng đều tự hào công tác của mình. Họ nhận thức rằng sức lao động của họ hợp